

Nr 44.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående vissa ändringar i förordningen om nöjesskatt.

(1:a avd.)

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 338 av herrar *Holmqvist* och *Bergman* samt II: 433 av herr *Adamsson* m. fl., vari hemställts, »att ideella organisationer, som de definieras enligt paragraf 15 i nöjesskatteförordningen, helt blir befriade från skyldighet att erlagga nöjesskatt, samt att, därest detta ej vinner bifall, det skattefria beloppet, som nu är 500 kronor, höjes till 2 000 kronor»;

2) de likalydande motionerna I: 339 av herr *Hansson* m. fl. och II: 272 av herr *Gezelius* m. fl., vari hemställts, »att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

Förordning om ändring av 15 § förordningen den 21 december 1945 om nöjesskatt (nr 823).

Härigenom förordnas, att 15 § förordningen den 21 december 1945 om nöjesskatt (nr 823), skall erhålla följande ändrade lydelse.

15 §.

Där organisation, — — — organisationens syfte.

I fråga om uppvisning eller tävling av icke professionell idrott eller gymnastik åtnjutes för varje tillställning befrielse från den del av nöjesskatten, som belöper å ett sammanlagt belopp av 2 000 kronor.

Folketshusförening eller — — — stycke sägs.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1954»; ävensom

3) motionen II: 45 av herrar *Johansson* i Stockholm och *Senander*, vari hemställts, »att idrottsarrangemang helt befrias från skyldigheten att erlagga statlig nöjesskatt».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 338, II: 45 och II: 272.

Enligt förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt skall sådan skatt erläggas för nöjestillställning, till vilken allmänheten har tillträde mot avgift. Nøjesskatten utgår med 15 procent å bruttopriset för varje biljett, inberäknat skatten; dock att för biografföreställning nöjesskatten utgår med 30 procent, om biljettpriset icke överstiger en krona, och eljest med 30 procent av en krona och 45 procent av återstoden av biljettpriset. Nøjesskatten fördelas med hälften till staten och med hälften till den kommun, inom vars område nöjestillställning äger rum; dock att nöjesskatten för biografföreställning fördelas med tre fjärdedelar till staten och med en fjärdedel till kommunen.

I nöjesskatteförordningen finnes i 13—18 §§ bestämmelser om undantag eller befrielse från nöjesskatten. Av dessa bestämmelser må här återgivas följande. Nøjesskatt skall enligt 14 § icke utgå, därest nöjestillställning med hänsyn till sitt innehåll är ägnad att tjäna vetenskapligt ändamål eller upplysnings-, undervisnings- eller uppfostringssyfte. I 15 § stadgas att organisation, som har till huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål och som under de senast förflutna fem åren icke lämnat utdelning åt sina medlemmar, åtnjuter befrielse från nöjesskatt till den del skatten för varje tillställning icke överstiger 75 kronor. Såsom sådan organisation anses också folketshusförening eller folkparksförening, så ock annan liknande organisation med uppgift att tillhandahålla samlingslokal, ändå att dess huvudsakliga syfte icke är att främja nyss avsedda ändamål. Nämnda skattebefrielse gäller dock icke för tillställning, i vilken till huvudsaklig del ingår dans eller marknads- och tivolinöjen eller biografföreställning med visst undantag. I det fall att behållning av nöjestillställning skall användas uteslutande för välgörande eller allmännyttigt ändamål, må enligt 16 § länsstyrelse, efter hörande av vederbörande kommun, medgiva befrielse helt eller delvis från nöjesskatten. Mot kommunens avstyrkande kan befrielse dock icke medgivas från kommunal nöjesskatt. Lämnar länsstyrelsen ej medgivande om befrielse eller är fråga om nöjestillställning av annat slag än nyss sagts äger enligt 17 § kommunen medgiva befrielse från den kommunala nöjesskatten.

Före ikraftträdandet av den nu gällande förordningen om nöjesskatt uttogs nöjesskatten efter olika taxor, beroende på nöjestillställningens art och syfte. Enligt lägsta taxan, som tillämpades i fråga om tillställningar avseende bl. a. icke professionell idrott, utgjorde skatten 15 procent av biljettpriset. 1944 års nöjesskatteutredning förordade en för samtliga nöjestillställningar enhetlig nöjesskatt å 20 procent. Då emellertid en dylik skärpning av nöjesskatten för de till lägsta taxan hänförliga nöjestillställningarna knappast rimligen borde genomföras utan kompensation i en eller annan form, förordade de sakkunniga beträffande idrottsrörelsen den lindringen i nöjesbeskattningen, att för uppvisning eller tävling i icke professionell

idrott eller gymnastik eller i hästsport nöjesskatten skulle utgå endast å det belopp, varmed summan av de erlagda avgifterna översteg 2 000 kronor.

I 1945 års proposition (nr 344) föreslog departementschefen att nöjesskatten skulle i princip utgå med 15 procent, varigenom fördelarna med en enhetstaxa bibehölles samtidigt som olägenheterna av en skatteskärpning för de lägst beskattade tillställningarna undanröjdes. För att i huvudsak undgå den skatteminskning, som denna lösning medförde, förordades vidare den avvikelser från enhetstaxan, att biografföreställningar skulle beskattas något hårdare. I fråga om uppvisningar och tävlingar i icke professionell idrott och gymnastik ansåg departementschefen emellertid lämpligt att vidtaga en jämkning i den föreslagna principen för uttagande av nöjesskatt. Härom anfördes i propositionen följande.

Vid flertalet dylika uppvisningar och tävlingar är avgiften förhållandevis låg och publiken ganska fåtalig, varför nöjesskatten för varje särskild tillställning i regel uppgår till endast ett mindre belopp. Ifrågavarande uppvisningar och tävlingar intaga därjämte en särställning i så måtto, att desamma i stor utsträckning möjliggöras genom frivilligt oavlönat arbete inom idrottsrörelsen samt syfta till att främja denna rörelse. Med hänsyn härtill och i syfte jämväl att förenkla kontrollen över uttagandet av nöjesskatt för tillställningar av förevarande slag tillstyrker jag, att befrielse medges för nöjesskatt för uppvisning eller tävling i icke professionell idrott eller gymnastik med belopp motsvarande skatten för inträdesavgifter och andra därmed likställda avgifter intill 2 000 kronor för varje särskild tillställning.

Den av departementschefen sålunda föreslagna undantagsbestämmelsen infördes i 15 § i departementsförslaget.

I anledning av propositionen väcktes ett flertal motioner i riksdagen med yrkanden om undantag från eller nedsättning i nöjesskatten för tillställningar anordnade av ideella organisationer och sådana sammanslutningar, som hade till uppgift att tillhandahålla allmän samlingslokal. Av 1945 års bevillningsutskott, som behandlade propositionen och motionsyrkandena i betänkande nr 66, ansågs att avsedda motioner borde i någon mån tillgodos. Efter att ha avvisat ett alternativ av innebörd, att befrielse från nöjesskatt skulle i viss utsträckning beviljas — förutom för uppvisning eller tävling i icke professionell idrott eller gymnastik — jämväl för sådana tillställningar som avsåges i 3 § a) i departementsförslaget (teaterföreställningar m. m.), anförde utskottet bl. a. att utskottet ansett sig böra följa en annan linje och i stället anknyta rätten att erhålla lindring i nöjesbeskattningen i första hand till det förhållandet, att nöjestillställning anordnades av en ideell organisation av närmare angivet slag. Utskottet förordade vidare bl. a. den begränsningen av skattelindringen att densamma icke skulle avse danstillställningar eller biografföreställningar med visst undantag. Beträffande frågan i vilken utsträckning lindring i nöjesbeskattningen borde ske hade utskottet — med hänsyn särskilt därtill att en dylik förmån i beskattningshänseende torde ha sin största betydelse för organisationer, som arbetade med små resurser och anordnade tillställningar, till vilka anslutningen vore förhållandevis ringa — stannat för att förorda, att befrielse från

nöjesskatt skulle åtnjutas för varje tillställning från den del av skatten, som belöpte å ett sammanlagt avgiftsbelopp av 500 kronor. Utskottet uttalade vidare den åsikten, att även om idrotten vore förtjänt av att i största möjliga utsträckning stödjas av det allmänna, det dock icke kunde vara befogat att ställa idrotten i särskilt gynnad ställning i förhållande till andra ideella organisationer, för vilka utskottet föreslagit nedsättning av nöjesskatten. Resultatet av utskottets överväganden blev en omarbetning av 15 § i departementsförslaget av den huvudsakliga innebörden, att med avseende å den av utskottet föreslagna skattelindringen denna skulle tillkomma *dels* ideell organisation, som hade till uppgift att stödja teater- eller musikverksamhet, att befordra nykterhet, folkbildning eller folkuppfostran, eller att främja religiösa eller politiska syften, *dels* sådan ideell organisation, som avsåge att stödja icke professionell idrott eller gymnastik eller att främja hästsport, och *dels* — med viss begränsning — organisation, som hade till uppgift att tillhandahålla allmän samlingslokal. Vad utskottet föreslagit godkändes av riksdagen.

Den nu gällande lydelsen erhöll 15 § nöjesskatteförordningen vid 1950 års riksdag, som genom proposition nr 227 förelades förslag om vissa ändringar i förordningen. Genom ifrågavarande omarbetning av paragrafen åsyftades att bringa dess innehåll i bättre överensstämmelse med vad som avsågs vid bestämmelsernas tillkomst samt att i vissa avseenden förenkla paragrafens tillämpning. Sistnämnda syfte tillgodosågs bl. a. på det sättet att avgränsningen av kretsen utav befrielseberättigade organisationer skedde med beaktande av föreskrifterna i 38 § förordningen om arvsskatt och gåvoskatt, däri stadgas att från gåvoskatt är befriade stiftelser med huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål.

I motioner till 1952 års riksdag framställdes yrkande om sådan ändring av 15 § nöjesskatteförordningen att folketshusförening eller folkparksförening så ock annan liknande organisation med uppgift att tillhandahålla samlingslokal skulle åtnjuta i paragrafen avsedd skattelindring, oavsett vilket slag av tillställning som anordnades. Av 1952 års bevillningsutskott, som upptog avsedda motioner — jämte andra — till behandling i betänkande nr 18, föreslogs skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning av de i betänkandet berörda spörsmålen. Av utskottet uttalades i betänkandet bl. a. att utgångspunkten borde vara att en lika behandling i skattehänseende av samtliga de i 15 § avsedda organisationerna fortfarande borde upprätthållas. Utskottsbetänkandet godkändes av riksdagen.

Slutligen må nämnas, att i motioner vid 1953 års riksdag hemställdes om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning och förslag rörande undantag från nöjesskatten för tävlingar och uppvisningar i icke professionell idrott eller gymnastik. På hemställan av 1953 års bevillningsutskott i betänkande nr 19 lämnade riksdagen motionerna utan åtgärd. I nämnda betänkande framhöll utskottet bl. a. att skäl talade för en höjning av det i

15 § nöjesskatteförordningen skattefria beloppet om 75 kronor men att utskottet icke vore berett att då taga ställning till denna fråga. Därvid hade utskottet fäst avseende vid att 1952 års riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit om en översyn i visst hänseende av nämnda paragraf, och utskottet utgick ifrån att vid denna översyn frågan om det skattefria beloppets storlek jämväl komme under bedömande.

Av innehållet i de nu föreliggande motionerna må här återgivas följande. I de likalydande motionerna I: 338 och II: 433 framhåller motionärerna att man vore allmänt överens om att de ideella organisationerna — och kanske i främsta hand ungdomsorganisationerna — gjorde vårt land mycket värdefulla tjänster genom att skola och fostra de unga till dugande och kunniga samhällsmedborgare. Ur principiell synpunkt tedde det sig därför mycket märkligt — särskilt när alla visste hur ytterst begränsade ekonomiska resurser dessa föreningar hade — att staten skulle beskatta ideella organisationer, även om viss befrielse från nöjesskatten kunde erhållas. Frågan om nöjesskatt för ideella organisationers tillställningar hade ständigt vållat irritation och framkallat krav på skattens slopande. Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund hade således alltid hävdad, att ideella organisationer helt skulle befrias från skyldighet att erlagga nöjesskatt. Förbundet grundade sin uppfattning på det förhållandet, att de egna klubbarna landet runt hade stora ekonomiska svårigheter och bleve hindrade i sin skolnings- och studieverksamhet. Andra organisationer hade liknande erfarenheter. Om man av statsfinansiella skäl ej kunde slopa nöjesskatten för de ideella organisationerna, borde »takets» på det fritagna beloppet avsevärt höjas. Det vore uppenbart att enbart penningvärdets fall sedan bestämmelsen tillkom gjorde det angeläget att fribeloppet nu justerades till ett högre belopp. Starka skäl talade för att det fritagna beloppet höjdes till 2 000 kronor såsom en etapp på väg mot målet att helt befria de ideella organisationerna från skyldighet att erlagga nöjesskatt.

Till stöd för yrkandet i de likalydande motionerna I: 339 och II: 272 har motionärerna anfört bl. a. att sedan år 1945 penningvärdet undergått en mycket stark försämring. Det från nöjesskatt undantagna beloppet vore därför reellt sett avsevärt lägre nu än år 1945. Redan av denna anledning borde en höjning av beloppet vara ofrånkomlig. Även av andra skäl borde en höjning företagas. Motionärerna ville peka på den särställning, i vilken idrotten i vissa sammanhang stode. Ytterligare kunde framhållas, att idrottsföreningarna torde vara de enda ideella organisationer som hade sådana arrangemang att nöjesskatten bleve verkligt betungande. Tävlingsverksamheten kunde normalt icke bedrivas utan betydande kostnader, såsom för planhyror, resor och traktamenten för egna och andra föreningars idrottsmän, materiel m. m. I förhållande till intäkterna vore dessa omkostnader ofta mycket stora. Eftersom nöjesskatt utginge å bruttopriset, vore det icke ovanligt att nöjesskatt uttoges, även om tävlingarna icke lämnat någon som

helst vinst. Särskilt de mindre föreningarna bleve i sådana sammanhang hårt drabbade. För andra ideella organisationer låge omkostnaderna på en helt annan och lägre nivå, och dessa hade därför icke samma ekonomiska problem att brottas med som idrottsföreningarna. Ett högre avdragsgillt belopp för idrottsföreningarna än för andra ideella organisationer vore följaktligen motiverat. Motionärerna ville därför på nytt föra fram det förslag departementschefen framlade 1945 om ett avdragsgillt belopp å 2 000 kronor. På grund av inflationen vore detta belopp nu reellt sett lägre än då förslaget tidigare framlades.

I motionen II: 45 har motionärerna understrukit idrottens stora betydelse i det moderna samhället. Det gällde därför att på allt sätt ge den stöd och befria den från pålagor och bestämmelser, som hämmade föreningarnas förmåga att skapa sig ekonomi.

Utskottet. Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen äger jämlikt 15 § förordningen om nöjesskatt vissa ideella organisationer och därmed jämställda sammanslutningar åtnjuta befrielse från utgörande av nöjesskatt för av dem anordnade nöjeställningar till den del skatten för varje tillställning icke överstiger 75 kronor; dock att denna befrielse icke gäller för tillställning, i vilken till huvudsaklig del ingår dans eller marknads- och tivolinöjen eller biografföreställning med visst undantag.

I de föreliggande motionerna har ställts yrkanden innebärande ytterligare lättnader i nöjesbeskattningen för i 15 § nöjesskatteförordningen avsedda organisationer. Sålunda yrkas i de likalydande motionerna I: 338 och II: 433 i första hand att dessa organisationer skall helt befrias från skyldigheten att utgöra nöjesskatt samt i andra hand att det i nämnda paragraf angivna avdragsgilla beloppet skall höjas så, att en bruttointäkt av 2 000 kronor undantages från beskattning. I de likalydande motionerna I: 339 och II: 272 har framställts yrkande att sistnämnda lindring i nöjesskatten skall gälla i fråga om uppvisning eller tävling av icke professionell idrott eller gymnastik, vilket sålunda innebär att idrotts- eller gymnastikföreningar skall komma i åtnjutande av den yrkade högre skattebefrielsen såvitt avser nämnda slag av uppvisningar eller tävlingar men för övriga befrielseberättigade tillställningar erhålla befrielse med nu gällande belopp. Slutligen yrkas i motionen II: 45, att idrottsarrangemang skall helt befrias från statlig nöjesskatt.

Vad till en början angår yrkandet i de likalydande motionerna I: 338 och II: 433 att de i 15 § nöjesskatteförordningen avsedda organisationerna skall helt befrias från nöjesskatt, vill utskottet erinra om att en väsentlig del av de tillställningar som är föremål för nöjesbeskattning torde anordnas av dessa organisationer. Ett bifall till nämnda motionsyrkande skulle förden skull komma att innebära en sådan förändring av nöjesbeskattningen som komme att framstå som ett partiellt upphävande av densamma. En skattebefrielse av så vidsträckt innebörd kan utskottet icke tillstyrka. Utskottet

finner emellertid vad som i berörda motioner ävensom i de likalydande motionerna I: 339 och II: 272 anförts till stöd för en höjning av det enligt 15 § nöjesskatteförordningen skattefria beloppet vara förtjänt av visst beaktande. Redan den omständigheten att penningvärdet undergått en väsentlig förändring sedan år 1945, då den i lagrummet angivna skattelindringen i sak avvägdes, talar för en förhöjning av avdragsbeloppet. Härtill kommer att omkostnaderna för de ideella organisationerna i allmänhet torde ha stigit mer än som kunnat uppvägas av öknings på inkomstsidan. Vid övervägande av dessa synpunkter har utskottet funnit sig böra tillstyrka en höjning av det enligt 15 § nöjesskatteförordningen skattefria beloppet från 75 till 150 kronor, vilket senare belopp i stort sett motsvarar den skatt som belöper på en bruttointäkt av 1 000 kronor. Enligt utskottets mening bör denna skattelindring fortfarande tillkomma samtliga de organisationer som avses med förenämnda stadgande, och genomföras från och med den 1 juli 1954. Med erinran om att 1952 års riksdag begärt en översyn av nöjesskatteförordningen, bl. a. beträffande reglerna i 15 §, vill utskottet framhålla, att därest den ändring av nämnda paragraf som utskottet nu förordat godtages, detta vid en blivande översyn av förordningen icke bör utgöra hinder för en omprövning av frågan om nöjesbeskattningen av de ideella organisationerna och att därvid även de i förevarande motioner framförda synpunkterna kommer att övervägas.

Utskottet kan icke tillstyrka det i motionen II: 45 framställda yrkandet. Godtages vad utskottet ovan förordat kommer emellertid som redan antytts detta att innebära ökat stöd även åt idrottsrörelsen och för de mindre föreningarna få den verkan att deras tävlingar i väsentlig utsträckning kommer att bli skattefria.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- 1) att riksdagen, i anledning av de likalydande motionerna I: 338 av herrar Holmqvist och Bergman samt II: 433 av herr Adamsson m. fl. ävensom de likalydande motionerna I: 339 av herr Hansson m. fl. och II: 272 av herr Gezelius m. fl., måtte antaga följande

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 15 § förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt.

Häri genom förordnas, att 15 § förordningen den 21 december 1945 om nöjesskatt¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

¹ Senaste lydelse se 1950: 250.

Nuvarande lydelse:

15 §.

Där organisation, som har till huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål och som under de senast förflutna fem åren icke lämnat utdelning åt sina medlemmar, anordnar nöjeställning, åtnjutes befrielse från nöjesskatt till den del skatten för varje tillställning icke överstiger 75 kronor. Vad nu sagts skall dock icke gälla med avseende å tillställning, i vilken till huvudsaklig del ingår dans eller marknads- och tivolinöjen eller biograf-föreställning med undantag för sådan filmföreläsning, som genom sitt ämnesval är ägnad att direkt främja organisationens syfte.

Folketshusförening eller — — — stycke sägs.

Föreslagen lydelse:

15 §.

Där organisation, som har till huvudsakligt syfte att främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål och som under de senast förflutna fem åren icke lämnat utdelning åt sina medlemmar, anordnar nöjeställning, åtnjutes befrielse från nöjesskatt till den del skatten för varje tillställning icke överstiger 150 kronor. Vad nu sagts skall dock icke gälla med avseende å tillställning, i vilken till huvudsaklig del ingår dans eller marknads- och tivolinöjen eller biograf-föreläsning med undantag för sådan filmföreläsning, som genom sitt ämnesval är ägnad att direkt främja organisationens syfte.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1954; dock att äldre bestämmelser alltjämt skola gälla i fråga om nöjeställning, som dessförinnan tagit sin början.

2) att motionen II: 45 av herrar Johansson i Stockholm och Senander icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 april 1954.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande: se under betänkandet nr 43.